

سه‌ید ئه‌حمهد ئه‌لسافی (نۆینه‌ر و وته‌بیژی ره‌سی سیستانی) : ئه‌گه‌ر كورد به‌ دروستکردنی ده‌وله‌تیکی سه‌ره‌خۆ ئاسووده و بێ كێشه‌ بیته‌ ئه‌وا یه‌كهم كه‌س ئیمه‌ پیرۆزباییان لێده‌كه‌ین.... گفتوگۆ – مه‌ریوان نه‌قشه‌بندی

ئایه‌تولا عه‌لی سیستانی مه‌رجه‌عی گه‌وره‌ی شیعه‌کان زۆر به‌ ده‌گمهن ده‌که‌ویته‌ به‌رده‌م چاوی کامی‌را، که‌سایه‌تییه‌کی کاریگه‌ر و هه‌ستیاره‌ له‌لای شیعه‌کانی دنیا و شیعه‌ی عێراق به‌تایبه‌تی، له‌کاتیکیدا ئه‌م که‌سایه‌تییه‌ هه‌یشتا ره‌گه‌زنامه‌ی عێراقی نییه‌ که‌چی لێدوان و میانگیریه‌کانی کاریگه‌ریه‌کی سه‌رسوره‌ینه‌ری هه‌یه‌ له‌سه‌ر ره‌وشی سیاسی و ئایینی عێراق، هه‌ندیک ده‌لێن ئه‌مریکا هه‌یناویته‌ عێراق تا ریگا له‌دروستبوونی ده‌وله‌تیکی ئیسلامی هاوشیوه‌ی کۆماری ئیسلامی ئێران له‌م وڵاته‌دا بگریت، هه‌ندیکیش ده‌لێن سیستانی زیره‌کترین و کراوه‌ترین شیعه‌کانی ئێران و هاتوه‌ له‌عێراقدا روویه‌کی گه‌شی شیعه‌ پێشکه‌ش بکات تا ده‌ستپوه‌ردانی ئێران له‌کاروباری ناوخۆی عێراق په‌رده‌پۆش بکات، سیستانی هه‌یشتا هه‌لۆیست و بۆچونیکی روونی به‌رامبه‌ر کێشه‌ی کورد به‌گشتی و کورد له‌باشووری کوردستاندا (کوردستانی عێراق) نیه‌، جموجۆل و سه‌ردانه‌کانی سیستانی له‌ناوعێراق و بۆ بۆ ده‌روه‌ی عێراقیش زۆر که‌مه‌ یان ره‌نگه‌ نه‌ینی بیته‌، ئاینده‌ی عێراق و مه‌سه‌له‌ی دابه‌شبوونی ئه‌م وڵاته‌ به‌سه‌ر چه‌ند هه‌رمییکدا و توانای کورد بۆ دروستبوونی ده‌وله‌تی سه‌ره‌خۆ و کێشه‌ که‌له‌که‌بووه‌کانی عێراق و چه‌ندین پرسى دیکه‌ له‌گفتوگۆیه‌کدا له‌گه‌ڵ سه‌ید ئه‌حمهد ئه‌لسافی نۆینه‌ر و وته‌بیژی ره‌سی ئایه‌توللا عه‌لی سیستانی شروقه‌ ده‌که‌ین و بوونی ئه‌م نۆینه‌ره‌ی سیستانی له‌سه‌عودیه‌ بۆ به‌جیگه‌یاندنی فه‌رزی حه‌ج هه‌لیکی له‌باربوو تا به‌ دووردریژی گفتوگۆی له‌گه‌ڵدا بکه‌ین و له‌ریگایه‌وه‌ که‌میک له‌ نه‌ینییه‌کانی سیستانی شاره‌زابین.

سه‌ید ئه‌حمهد ئه‌لسافی سه‌ره‌تا رازی نه‌ده‌بوو وه‌ک وته‌بیژی سیستانی گفتوگۆم له‌گه‌ڵدا بکات به‌و حوکمه‌ی ئه‌و بۆ حه‌ج هاتوه‌ و ناكریت له‌سه‌ر ئه‌و پرسه‌ سیاسیه‌ قسه‌ بکات، به‌لام ئه‌و ته‌وه‌رانه‌ی له‌گه‌ڵ ئه‌م به‌رپرسه‌ی نوسینگه‌ی سیستانی وروژاندم بوه‌ هۆی ئه‌وه‌ی وه‌ک پله‌ و پۆسته‌ ره‌سمیه‌که‌ی قسه‌ بکات،

سه‌ره‌تا ده‌رباره‌ی ره‌وشی عێراق رازی نه‌بوو بارودۆخه‌که‌ به‌شه‌ری ناوخۆ وه‌سف بکات و گوته‌ی ئه‌و وه‌سفه‌ له‌نۆینه‌ده‌ ناحه‌زه‌کان به‌ ره‌وشی نوێی عێراق ده‌رده‌چیت و ده‌بی ئه‌وه‌ ره‌چاو بکه‌ین که‌ عێراق له‌ سه‌ری هه‌رمه‌که‌ بۆ خواری خواره‌وه‌ داڕماوه‌ و نابێ چاوه‌پێی ئه‌وه‌ بکه‌ین به‌ سالیك و دوان یان به‌ 10 سالی دیکه‌ش ببیته‌ ده‌وله‌تیکی وه‌ک ده‌وله‌ته‌ پێشکه‌وتوه‌کانی ئه‌وروپا، راسته‌ عێراق خاوه‌نی ده‌ریایه‌ک نه‌وته‌ به‌لام ده‌بی بزاین چۆن و کی ئه‌و نه‌وته‌ ده‌ربینیته‌ و کی لیمان بکریت؟! من پیموانیه‌ هه‌یج به‌رپرسیکی عێراق له‌هه‌ر ئاستیکدا بیته‌ بزانیته‌ نه‌وتی عێراق له‌چه‌ند شوین و به‌چه‌ند و بۆ کوی ده‌روات و ده‌فرۆشریت، ئه‌وانه‌ی نه‌وتی عێراقیان به‌ره‌م ده‌هینا یان پسیپۆره‌ رووسییه‌کان یان هه‌ندیک له‌و پسیپۆرانه‌ی سه‌رده‌می سه‌دام بوون که‌ ئیستا یان کوزراون یان بۆ ده‌روه‌ی وڵاته‌ هه‌لاتوون، ئیمه‌ وه‌ک ئێرانی سه‌رده‌می ده‌سپیکردنی شه‌ری سالی 1980 یان له‌گه‌ڵ عێراقدا، ئه‌وکات ئێران خاوه‌نی سه‌دان فرۆکه‌ی ئه‌مریکی و سه‌دان فرۆکه‌وانی ئێرانی شاره‌زا و به‌توانا بوو که‌ له‌ رژیمی پاشایه‌تییه‌وه‌ ماپۆوه‌، به‌لام کۆماری ئیسلامی ئێران نه‌یتوانی ئه‌و فرۆکانه‌ به‌کاره‌ینیته‌ و متمانه‌شی به‌ فرۆکه‌وانه‌کانی سه‌رده‌می شا نه‌بوو، له‌به‌رئه‌وه‌ بینیمان خه‌لکی ئێران باجی ئه‌و شه‌ره‌یاندان و زیاتر له‌ (20) سالیش دواى ئه‌وه‌ هه‌یشتا توانای سه‌ربازی ئێران نه‌گه‌یشتوته‌ ئاستی پێش روخانی رژیمی پاشایه‌تی. ئه‌لسافی درێژه‌ی به‌قسه‌کانیدا و گوته‌ی: هه‌موومان له‌عێراقدا نه‌شاره‌زا و که‌م ئه‌زموون بووین و هه‌یشتا ناتوانین وڵاته‌که‌مان ریکبخه‌ینه‌وه‌، ئه‌مریکا و ئیسلامی رۆژئاوا توانی له‌رووی سیاسی و مه‌زه‌به‌یه‌وه‌ عێراق دابه‌ش بکات، هه‌ر پیکهاته‌ و لایه‌ن و نه‌ته‌وه‌یه‌ک ده‌یه‌ویت پێگه‌ی خۆی له‌عێراقی

ئهو نووسینه‌یه‌ی له‌ کوردستان نیت دا بلاوده‌کرینه‌وه‌، بېروبوچوونی خاوه‌نه‌که‌یه‌تی کوردستان نیت لێی به‌رپرسیار نییه‌.

به‌کاتی ناوه‌ندی ئه‌وروپا 5-2-2007 18:44

نوێدا بچه‌سپینیت و ئه‌میریکاش پشتگیری هه‌موو لایه‌نه‌کان ده‌کات، شیععه ده‌یه‌وێت ئیستاتی بکات که زۆرینه زولمێکراوه‌که‌ی عێراقه، سوننه خۆی به‌زه‌رمه‌ندی ئه‌م قۆناغه ده‌زانیت وزۆر به‌داخه‌وه ولاته‌عه‌ره‌بیه‌کانیش رۆلێکی سلبي له‌م تێروانینه‌دا ده‌بینن، ته‌نانه‌ت کوردیش نه‌یتوانی سوود له ئه‌زموونی خۆبه‌ریوه‌بردنی خۆی وه‌ربرگرت و خۆی تیکه‌ل به‌ عێراقیک کرد که ئه‌وه‌ی من بزانه‌م به‌شی هه‌ره‌گه‌وره‌ی کورده‌کانی عێراق هه‌زی پیناکه‌ن و ده‌یان‌ه‌وێت دوور له‌ده‌سه‌لاتی به‌غدا بزین و ده‌یان‌ه‌وێت گه‌ره‌نتی ته‌واویان هه‌بیت بۆ دووباره‌ نه‌بوونه‌وه‌ی ئه‌و زولمه‌ی که له‌سالانی رژیمی سه‌دامدا لییان کراوه، وته‌بێژ به‌ناوی سیستانی له‌سه‌ر پرسێ کورد له‌عێراقدا زیاتر قسه‌ی کرد و گوتی: راسته هه‌ریمی کوردستان له‌رووی ئه‌منیه‌وه ئارامه به‌لام ره‌نگه ئه‌وه تاکه ده‌سکه‌وتی کورد بێت بۆ خۆیان و بۆ عێراقیه‌کانیش و مه‌رجیش نییه ئه‌و ئارامیه به‌رده‌وام بێت، چونکه له‌گه‌ل به‌رده‌وامبوون و درێژبوونه‌وه‌ی کاری توندوتیژی و سووربوونی ئه‌میریکا و ولاتانی دراوسی به‌مانه‌وه‌ی عێراق به‌یه‌که‌پارچه‌یی له‌وانه‌یه گۆرانکاری چاوه‌روان نه‌کراو بێته‌ پێشه‌وه، له‌وانه‌یه سه‌رکرده‌یه‌تی سیاسی کورد شتیکی وه‌ک به‌دیالی دۆستایه‌تی ئه‌میریکایان له‌پێش نه‌بیت تا بتوانن له‌به‌رامبه‌ر هه‌ره‌شه‌کانی دراوسێکانیاندا بوه‌ستن، به‌لام ده‌توانن وه‌ک هێزێکی دیموکراتخواز و خاوه‌ن برپاری عێراق به‌دیار بکه‌ون، چونکه خه‌لکی کوردستان زۆربه‌یان نه‌ته‌وه‌یین وه‌ک بیستومه و لییان تیگه‌یشتووم خراپترین سه‌رکرده و حکومه‌تی خۆیان به‌ باشتر ده‌زانن له‌باشترین ده‌سه‌لاتی عه‌ره‌بی یان هه‌ر ده‌سه‌لات و حکومه‌تیکی دیکه‌ی عێراق، له‌به‌رئه‌وه ئه‌و قه‌باره سیاسیه‌ی ئیستا کورد له‌ عێراقدا هه‌یه‌تی ئه‌گه‌ر زیاد نه‌کات ئه‌وا که‌م ناکات،

سه‌باره‌ت به‌ نه‌ینیه‌کانی ژبانی (سیستانی) نوێنه‌ره‌که‌ی گوتی: سه‌ماحه‌تی ئایه‌توللا سیستانی (که ئه‌و کۆمه‌لیک نازناوی گه‌وره‌کردنی له‌گه‌لدا ده‌گوت) هه‌میشه مه‌رجه‌عیکی خێر بووه و ئه‌وه له‌لای ئه‌و گرنگ نیه عێراقی بێت یان ئێرانی، شیععه بێت یان سوننه، کورد بێت یان عه‌ره‌ب، به‌لکو ئه‌وه‌ی له‌لای ئه‌و گرنگه ئیسلام و خێر و خۆشی و سه‌لامه‌تی موسلمانانه، سیستانی زۆر گه‌وره‌تره له‌وه‌ی به‌ئێرانی یان عێراقی له‌قه‌له‌م بدریت، هه‌روه‌ها گوتی سه‌ماحه‌تی سیستانی ده‌ست له‌کاروباری سیاسی وه‌رنادات و هه‌میشه بانگه‌شه‌ی ئاشتی و پیکه‌وه‌ژیان ده‌کات بۆ هه‌موو گه‌لانی ناوچه‌که، له‌وه‌لامی پرسیاریک که بۆچی له‌سه‌ر شاشه‌ی ته‌له‌فزیۆن و لاپه‌ره‌ی رۆژنامه‌کان ده‌رناکه‌وه‌یت ئه‌حمه‌د ئه‌لسافی گوتی: یه‌که‌یک له‌ گه‌وره‌بیه‌کانی سیستانی ئه‌وه‌یه، ئه‌و پێی وانیه ده‌رکه‌وتن له‌ ته‌له‌فزیۆن و رۆژنامه‌کاندا که‌سایه‌تیه‌کان گه‌وره‌بکات، به‌پێچه‌وانه‌وه ئه‌و هه‌لوێسته نیشانه‌ی ته‌وازوع و موسلمانیه‌تی راسته‌قینه‌ی ئه‌م مه‌رجه‌عه گه‌وره‌یه‌یه، ده‌رباره‌ی گومانی په‌یوه‌ندی سیستانی له‌گه‌ل ئه‌میریکا ئه‌حمه‌د ئه‌لسافی توره‌بوو گوتی: ئه‌مه قسه‌ی ته‌کفیری و تیرۆرستان و ناحه‌زانی عێراق و ناحه‌زانی شیععه‌یه، باشه بۆ ناپرسن بۆچی سه‌ماحه‌تی سیستانی هه‌تا ئیستا ئاماده‌نه‌بووه یه‌ک جاریش چاوی به‌ به‌رپرسیانی ئه‌میریکا و رۆژئاوا بکه‌وه‌یت؟! له‌کاتی‌دا خه‌لکانی دیکه پێشبرکی ده‌که‌ن بۆ بینینی بالۆیزی ئه‌میریکا یان هه‌ر ئه‌فسه‌ریکی ئه‌میریکا له‌عێراقدا وه‌ده‌ره‌وه‌ی عێراقیش به‌ ده‌یان دیداری نه‌ینی و موخابه‌راتی له‌گه‌ل به‌رپرسیانی (CIA) ئه‌نجام ده‌ده‌ن.

وته‌بێژی گه‌وره‌مه‌رجه‌عی شیععه (ئایه‌توللا عه‌لی سیستانی) ده‌رباره‌ی په‌یوه‌ندی مه‌رجه‌عه‌که‌یان له‌گه‌ل کورد و سه‌رکرده‌یه‌تی سیاسی کورد ده‌لێت: کورد پێگه‌یه‌کی به‌ریزی له‌لای سیستانی هه‌یه، چه‌ندین جار باسی له‌ حیکمه‌تی سه‌رکرده کورده‌کان کردوه به‌تایبه‌تیش به‌ریزان مسعود بارزانی و جه‌لال تاله‌بانی، ئه‌وه‌ی من ئاگاداریم بۆ یه‌که‌مه‌جار به‌ریزیان پێشوازی له‌ کۆمه‌لیک له‌ مامۆستایانی ئاینی ئیسلامی کوردستان کرد و داوایه‌کیشی قه‌بوول کردن که وینه‌یه‌کی فۆتوگرافیان له‌گه‌لدا بگریت که ئه‌وه هه‌لوێستیکی ده‌گمه‌نه له‌ میژووی ژبانی سیستانی‌دا که رازی نابیت له‌ دیدار و کۆبونه‌وه‌کانیدا

ئهو نووسینانه‌ی له‌ کوردستان نیت دا بلاوده‌کرینه‌وه، بېروبوچوونی خاوه‌نه‌که‌یه‌تی کوردستان نیت لێی به‌رپرسیار نییه.

کامیڤا به‌شدار بێت یان وینه بگێریت. ئەلسافی ئەم هه‌لۆیسته‌ی سیستانی به‌خۆشه‌ویستی و ریزگرتن له‌ گه‌لی کورد زانی و گوتیشی: هه‌میشه‌ نه‌سیحه‌تی ئیمه‌ ده‌کات که‌ په‌یوه‌ندیمان له‌گه‌ڵ برایانی کورد له‌ به‌غدا باش بێت و چه‌ند جاریکیش من داوام کردوه‌ له‌ به‌رپرسانی کورد له‌ به‌غدا که‌ نوێنه‌ری که‌ناڵه‌ ئاسمانیه‌کانی کوردستان بینه‌ نه‌جه‌ف و که‌ربه‌لا و له‌وی نوسینگه‌ بکه‌نه‌وه‌ و ئەگه‌ر بکریت وتاره‌کانی ئیمه‌ له‌رۆژی هه‌ینی بگوازنه‌وه‌، چونکه‌ ئەو وتارانه‌ ئیستا کاریگه‌ریه‌کی زۆریان له‌سه‌ر ره‌وشی سیاسی و ئایینی و کۆمه‌لایه‌تی عیراق هه‌یه‌ و من وه‌ک وته‌بێژی سیستانی هه‌رگیز ئاماده‌نیم لێدوان بده‌م یان کۆنگره‌ی رۆژنامه‌وانی بگرم به‌لکو ته‌نها له‌ریگای وتاری رۆژی هه‌ینییه‌وه‌ له‌ که‌ربه‌لا هه‌موو بۆچوون و ئامۆزگاریه‌کانی سه‌ماحه‌تی سیستانی به‌خه‌لکی ده‌گه‌یه‌نم.

ئەلسافی سه‌باره‌ت به‌دروستبوونی ده‌وله‌تیکی هاوشیوه‌ی ئێران له‌ عیراقتا گوتی: ئەوه‌ش ده‌چێته‌ چوارچێوه‌ی بێرکدرنه‌وه‌ی کورته‌ی هه‌ندیک له‌ ناحه‌زانی ئیسلام و دیموکراتخوازی، چونکه‌ که‌سیک تۆزی له‌ ئەلفوبیی سیاست بزانیته‌ بۆی ده‌رده‌که‌وێت دروستبوونی ده‌وله‌تیکی ئیسلامی هاوشیوه‌ی ئێران له‌ عیراقتا نه‌ک هه‌ر مه‌حاله‌ به‌لکو بێرکدرنه‌وه‌یه‌کی شیتانه‌یه‌ و کالفامه‌کان ئەم پرسه‌ ده‌ورووژینن، رژیمی سه‌دام به‌ خواستی ئەمریکا روخا و دوای ئەو روخانه‌ لایه‌نه‌ عیراقیه‌کان خۆیان خسته‌ سه‌رگۆره‌پانه‌که‌ و هه‌ندیکیشیان هیشتا باوه‌ر ناکه‌ن که‌ سه‌رده‌می سه‌دام و به‌عس ته‌واو بووه‌. پیکهاته‌ و بارودۆخی سیاسی عیراق ئیجگار جیاوازه‌ و هه‌رگیز به‌ ئێران به‌راورد ناکریت، سه‌باره‌ت به‌ په‌یوه‌ندی سیستانی له‌گه‌ڵ ئێراندا گوتی: ئێران ده‌وله‌تیکی گه‌وره‌ی دراوسی عیراق و هیژیکی راسته‌قینه‌ی ناوچه‌که‌یه‌، به‌لام دلنیاتان ده‌که‌م ئەوه‌ مانای په‌یوه‌ندی و پابه‌ندبوونی سیستانی به‌ سیاست و بێرکدرنه‌وه‌ی ئێرانیه‌وه‌ نییه‌، ئیستا سیستانی به‌هه‌موو توانایه‌کیه‌وه‌ کار بۆ سه‌قامگیری و ئاشتی له‌ عیراقتا ده‌کات، له‌ زۆر مه‌سه‌له‌ی سیاسی و ته‌نانه‌ت ئاینیشدا له‌گه‌ڵ ئێرانیه‌کان ناکۆکه‌، سیستانی له‌هه‌ر مه‌رجه‌ئیکی دیکه‌ی شیعه‌ بروای به‌ دیموکراسیه‌ت و حوکمی یاسا و ده‌ستور هه‌یه‌، هه‌رگیز گویم لینه‌بوه‌ شتیک بلیت که‌ دژی ئاشتی و خۆشگوزهرانی و خواستی عیراقیه‌کان بێت، قه‌باره‌ و ژماره‌ی نه‌ته‌وه‌ و پیکهاته‌کانی عیراق هه‌رچه‌ند بویت سه‌ماحه‌تی سیستانی ریزی لیگرتوون و من پیموایه‌ ئەگه‌ر به‌ریزیان بزانیته‌ کورد له‌ عیراقتا به‌ دامه‌زراندنی ده‌وله‌تیکی سه‌ربه‌خۆ ئاسوده‌ و بی کیشه‌ ده‌بن ئەوا پێش هه‌موو که‌س پیرۆزباییان لێده‌کات. به‌لام ئیوه‌ خۆتان باش ده‌زانن ئیستا بارودۆخی عیراق و هاوکیشه‌ ئیقلیمی و نیوده‌وله‌تیه‌کان چۆنه‌؟ و چۆن روداوه‌کان ته‌نگیان به‌ هه‌موو پیکهاته‌ عیراقیه‌کان هه‌لچنیه‌ و ولاتانی دراوسیش ده‌یانوه‌یت له‌سه‌ر حسابی عیراقیه‌کان په‌یوه‌ندی و به‌رژه‌وه‌ندیه‌کانیان له‌گه‌ڵ ئەمریکا و ولاته‌ بریاربه‌ده‌سته‌کانی جیهاندا ریکبخه‌نه‌وه‌.